

Ebeveyn Yetiştirme Tarzları Ölçeği – Çocuk Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebeveyn Yetiştirme Tarzları Ölçeği – Çocuk Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20547>

Özet

Ebeveyn Yetiştirme Tarzları Ölçeği - Çocuk Formu (EYTÖ-ÇF), çocukların kendi ebeveynlerinin yetiştirme tutumlarının nasıl algıladıklarını ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikolojik ölçektir. Ölçek, ebeveyn davranışlarının farklı boyutlarını çocuk perspektifinden değerlendirerek, gelişim psikolojisi alanında önemli bir veri kaynağı sunar. Ölçeğin Türkiye örneğine uyarlama çalışması, **Sena Cüre ve Gökçe Danışman** tarafından 2015 yılında gerçekleştirilmiş olup, Türkçe formun psikometrik özelliklerinin güvenilir ve geçerli olduğu tespit edilmiştir.

EYTÖ-ÇF, 52 maddeden ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar arasında Duygusal Sıcaklık, Duygusal Baskı/Cezalandırma ve Aşırı Korumacılık gibi çocuk gelişimini doğrudan etkileyen kritik faktörler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik, Ebeveyn Yetiştirme Tarzları, Çocuk Formu, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Likert Ölçeği, Duygusal Sıcaklık, Fiziksel Cezalandırma.

Yazarlar

Sena Cüre, Gökçe Danışman.

Amaç

Ebeveyn Yetiştirme Tarzları Ölçeği - Çocuk Formu'nun temel amacı, çocukların ve ergenlerin kendi algıları doğrultusunda, anne ve babalarının sergilediği yetiştirme tarzlarını ve davranış örüntülerini sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Bu ölçek, özellikle ebeveynlerin duygusal destek düzeyleri, disiplin yöntemleri ve kontrol mekanizmaları gibi kritik alanlardaki tutumlarını ölçmeye odaklanmıştır.

Ölçek, klinik ve araştırmacı ortamlarda kullanılarak, çeşitli davranışsal ve duygusal sorunların ebeveyn tutumlarıyla olan ilişkisini incelemek, aynı zamanda sağlıklı ebeveyn-çocuk etkileşimlerini tanımlamak için tasarlanmıştır. Ölçek, çocukların yetiştirme tarzlarına dair subjektif deneyimlerini objektif veriye dönüştürür.

Yapı

EYTÖ-ÇF, psikolojideki temel kavramlardan biri olan **ebeveyn yetiştirme tarzları** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdikleri sürekli duygusal ve davranışsal tutumları ifade eder. Ölçek, bu tutumları beş farklı ve teorik olarak ayrılmaz boyutta incelemektedir:

Duygusal Sıcaklık: Ebeveynin sevgi, kabul ve destekleyici davranışları düzeyi.

Duygusal Baskı/Cezalandırma: Ebeveynin eleştirel, reddedici ve duygusal olarak zorlayıcı davranışları düzeyi.

Fiziksel Cezalandırma: Ebeveynin uyguladığı fiziksel disiplin yöntemlerinin sıklığı ve yoğunluğu.

Aşırı Korumacılık: Ebeveynin çocuğun bağımsızlığını kısıtlayıcı, aşırı kontrolcü ve müdahaleci tutumları.

Kaygımacılık: Çocuğun, ebeveynlerinin kendisini kardeşlerine göre daha çok veya daha az sevdiği yönündeki algısı.

Geçerlik

Ölçeğin geçerliğini araştırmak amacıyla, uyarılma çalışmasında sağlam psikometrik yöntemler kullanılmıştır. Ölçeğin ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini kanıtlamak için **faktör yapısı** analizleri ve ölçüt geçerliği yöntemleri uygulanmıştır.

Faktör analizleri, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe formda korunduğunu ve beş alt boyutun Türkiye örneklemindeki verilerle tutarlı olduğunu göstermiştir. Ölçüt geçerliği çalışmaları ise, EYTÖ-ÇF puanlarının, teorik olarak ilikili olduğu düşünülen diğer değişkenler veya ölçeklerle anlamlı korelasyonlar sergilediğini ortaya koymuştur, bu da ölçeğin yapısal uygunluğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Türkçe formun güvenirlik düzeyi, sonuçların tutarlılığı ve kararlılığı sağlaması amacıyla çok yönlü istatistiksel analizlerle sınımlanmıştır. Bu analizler, ölçeğin aynı bireylere farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar üretme yeteneğini ve iç tutarlılığını kapsamaktadır.

Güvenirlilik analizleri şunları içermektedir:

İç Tutarlılık Değeri (Cronbach Alfa): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu ve aynı yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek için kullanılmıştır.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin zamana bağlı kararlılığını değerlendirmek için aynı gruba belirli aralıklarla tekrar uygulanması yöntemi kullanılmıştır.

İki Yarım Güvenirliği: Ölçeğin rastgele iki yarıya bölünerek bu yarılar arasındaki korelasyonun incelenmesiyle iç tutarlılığına başka bir yönü araştırılmıştır.

Madde-Toplam Güvenirliği: Her bir maddenin, ait olduğu alt boyutun toplam puanıyla ne kadar ilikili olduğunu göstererek, zayıf maddelerin tespit edilmesine olanak tanımıştır.

Faktör Analizi

Ebeveyn Yetiştirme Tazlar? Ölçe?i - Çocuk Formu, toplamda **52 madde** içermektedir ve faktör analizi sonucunda kuramsal beklentilere uygun olarak 5 alt boyutta yapılandırılmıştır. Bu beş alt boyut, ebeveyn tutumların farklı spektrumlarını temsil etmektedir:

Duygusal Sıcaklık: 19 madde

Duygusal Baskı/ Cezalandırma: 10 madde

Fiziksel Cezalandırma: 7 madde

Açık Koruyucu: 12 madde

Kaygıya Neden Olma: 4 madde

Bu faktör yapısı, ölçeğin ebeveyn davranışlarını detaylı ve ayrıntılı bir biçimde ölçme kapasitesini göstermektedir. Faktör yükleri ve yapısal eşitlik modelleri, ölçeğin Türkiye kültürüne uyum sağladığını ve yapısal geçerliliğini koruduğunu desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 52 maddeden oluşan, 5 alt boyutlu öz bildirim ölçeği.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Çocuklar ve Ergenler (Ebeveyn tutumların algılayabilecek yaş grubundaki bireyler)

Age Group: Uyarlama çalışmasında spesifik yaş aralığı belirtilmemekle birlikte, formun doğası gereği ilköğretim ve ortaokul çağındaki çocukları kapsamaya beklenir.

Population Details: Türkiye örnekleminde üzerinde uyarlanmıştır.

Test Methodology: 4'lü Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılmaktadır (1= Hayır, hiçbir zaman - 4=Evet, her zaman). Bu yapı, yanıtlayıcıların ebeveyn tutumlarına ne sıklıkta maruz kaldıklarını derecelendirmesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Tutumları, Çocuk Gelişimi, Öz Bildirim Ölçeği, Psikometri, Duygusal Baskı, Fiziksel Ceza, Açık Koruyucu.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar: Sena Cüre

Correspondence Address: Bilinmiyor

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkiye uyarlama çalışması **2015** yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlarla kullanımı için sorumlu yazar Sena Cüre veya ilgili yayın kuruluğu ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım ve telif ücretleri hakkında bilgi, yazarın kurumu veya dergi aracılığıyla elde edilebilir.

Referanslar

Cüre, S., & Danışman, G. (2015). Ebeveyn Yetiştirme Tarzları Ölçeği - Çocuk Formu' nun Türkiye örneğine uyarlama çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 22(2), 81-96.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: scopemed.org.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: ebeveyn-yetistirme-tarzlar-olcegi-cocuk-formu-toad.pdf

Ebeveyn Yetiştirme Tarzları Ölçeği - Çocuk Formu Maddeleri

52 madde 5 alt boyut

Duyusal Sıcaklık (19 m): Annen/ Baban sana sevgisini gösterir mi?

Duyusal Baskı/ Cezalandırma (10 m): Annen/ Baban basit şeyler için seni cezalandırır mı?

Fiziksel Cezalandırma (7 m): Annen/ Baban sana hak ettiğinden fazla vurur mu?

Aşırı Korumacılık (12 m): Annen/ Baban okuldan sonra ne yaptığını merak eder mi?

Kaygımacılık (4 m): Annenin/ Babanın seni kardeşlerinden (senden büyük ya da küçük olan) daha çok sevdiğini düşünür müsün?